

KPT:n täysistunto pöytäkirja 10.2.2026

Osallistujat

Jäsenet: pj Sofia Vikman/kok (lähti klo 11.00), Hanna Sarkkinen/vas, Tuomas Kettunen/kesk, Inka Hopsu/vihr, Katri Suomi/koulutus -osaamisalue, Elina Korhonen/naiset ja tytöt -osaamisalue, Suvi Virkkunen/humanitaarisen avun osaamisalue, Jaana Hirsikangas/naiset ja tytöt -osaamisalue (vara), Anne Tarvainen/ humanitaarisen avun (vara), Helena Laukko humanitaarisen avun (vara), Tuomas Tuure/demokratia ja rauhantyö -osaamisalue (vara), Pekka Ristellä/SAK, Ilmari Nalbantoglu/Fingo (saapui klo 10.40)

Asiantuntijajäsenet: Ramses Malaty/ulkoministeriö, Erik Lundberg/ulkoministeriö, Helena Jauhiainen/ulkoministeriö, Linnea Karsikas/Nuorten Agenda 2030, Katri Suhonen/SKOL ry, Johanna Ketola Demo, Anne af Ursin/valtiovarainministeriö, Joonas Haverinen/Fida, Taina Kulmala/VNK, Juha Ruippo/MTK, Piia Immonen-Seugenot/OKM, Kim Remitz/KIOS, Satu Leino/STM, Juska Kivioja/SASK

Muut: Maria Suokko/ulkoministeriö

Sihteeristö: Marikki Karhu, Katja Kandolin

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.49.

2. Pöytäkirjojen tarkastus

Hyväksyttiin täysistuntopöytäkirja 18.11.2025 ja työvaliokunnan pöytäkirja 9.12.2025. SAK pyysi puheenvuoron ja kertoi palaavansa kohdassa "Muut asiat" SASKin rahoituspäätökseen liittyvään kysymykseen. SAK:n edustaja totesi, että asialla on yksittäistä rahoituspäätöstä laajempi merkitys, kun seurataan kehitysyhteistyön toimeenpanoa ja siksi asiaa olisi hyvä käsitellä myös KPT:n täysistunnossa. Puheenjohtaja vastasi, että asian käsittely on vielä kesken muualla, eikä tässä vaiheessa prosessia asiaan voida vaikuttaa KPT:n taholta. Odotetaan, että prosessit päättyvät ensin ja palataan asiaan tarpeen mukaan.

3. Ajankohtaiskeskustelu: YK:n reformi ja Suomen kehityspoliittinen vaikuttaminen

Täysistunnon ajankohtaiskeskustelun aiheena oli YK:n tulevaisuus ja YK:n pääsihteerin johtama uudistusprosessi geopoliittisten jännitteiden keskellä. YK80-nimellä kulkevan reformin tavoitteena on parantaa YK:n toimintakykyä suhteessa nykyhetken ja tulevaisuuden tarpeisiin kaikilla sen toiminnan tasoilla (paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti). Myös resurssien huomattava väheneminen on merkittävä uudistukseen vaikuttava tekijä. Uudistus keskittyy YK:n toiminnan tehostamiseen, sen mandaattien arvioimiseen sekä rakenteellisiin uudistuksiin. YK80-

uudistusprosessin rinnalla kulkee myös humanitaarisen sektorin uudistusaloite Humanitarian Reset.

Myös YK:n kehitysjärjestelmän ja sen organisaatioiden osalta suuret ratkaisut tehdään tämän vuoden aikana. Päätöksillä on mahdollisesti vaikutus Suomen kehityspolitiikan pitkänaikavälin tavoitteille, kuten sukupuolten tasa-arvo, koulutus ja ilmastotoimet sekä humanitaariselle avul- le. Aktiivisena YK-toimijana Suomella on myös mahdollisuus vaikuttaa reformiin ja globaalin kes- tävän kehityksen tulevaan arkkitehtuuriin. YK:n reformiprosessia tullaan seuraamaan toimikun- nassa säännöllisesti. Myös KPT:n seuraava keskustelupaperi käsittelee tätä teemaa työvaliokun- nan päätöksen mukaisesti.

3a) Tilannekatsaus YK80-uudistusprosessiin erityisesti YK:n kehitysjärjestelmän osalta

Asiantuntija-alustukset,

Maria Suokko, yksikönpäällikkö, YK:n kehityskysymysten yksikkö (UM):

Alustuksessa kerrottiin, mistä YK80-reformissa on kyse ja miten Suomi vaikuttaa siihen. Uudis- tuksen tavoitteena on päästä kohti vahvempaa ja tehokkaampaa YK:ta. Reformi on kunnianhi- moinen, koko YK-järjestelmän laajuinen uudistus, joka vastaa kysymykseen "Miten YK voi muun- tua joustavammaksi ja koherentimmaksi – jotta se kykenee entistä paremmin vastaamaan mo- nimutkaisiin globaaleihin haasteisiin – samalla kun resurssit vähenevät?"

Pyrkimyksenä on leikata kuluja ja päällekkäisyyksiä, virtaviivaistaa toimintaa ja päivittää lähes- tymistapoja liittyen YK:n kolmeen peruspilariin - rauhaan ja turvallisuuteen, kehitykseen sekä ihmisoikeuksiin.

Uudistuksen kokonaisuudet voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: 1) YK:n sihteeristön toiminnan tehostaminen, 2) YK:n mandaattien arvioiminen (mandaatteja luotu yli 40 000, mutta ei seurattu johdonmukaisesti, miten niitä on toimeenpantu) ja 3) YK-järjestelmän rakenteelliset uudistuk- set. Kyseessä on historiallisen suuri uudistusprosessi, joka vaatii sihteeristön ja jäsenvaltioiden yhteistä panostusta ja sitoutuneisuutta. Muutokset riippuvat viime kädessä valtioiden myötävai- kutuksesta, muutoshalukkuudesta ja valmiudesta tarvittaessa luopua myös niille itselleen tär- keistä prioriteeteista. Kyseessä on siis suurin uudistuskokonaisuus, jossa YK-järjestelmän raken- netta muokataan paremmin tuloksia tuottavaksi. Sirpaleisuutta vähennetään ja vahvistetaan toiminnan koherenssia erityisesti maa- ja aluetasoilla. Hallinnolliset palvelut ja tiedonkäyttöjär- jestelmät ovat tässä mukana. Uudistuksessa yhdistetään myös tutkimus- ja koulutustoimintoja. Rahoituksen osalta tulee suosituksia, miten voi olla vastuullisempi rahoittaja ja miten varmistee- taan yhteisrahoitus.

Suomelle on tärkeää varmistaa monenkeskisen sääntöpohjaisen järjestelmän toimintakyky ja kansainvälisen oikeuden toteutuminen. Tämän lisäksi Suomelle on tärkeää, että YK säilyttää vahvan roolin ihmisoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon puolustajana kuin myös YK:lla tulee olla keskeinen rooli kestävän kehityksen ja Agenda 2030 edistäjänä. Maatasolla YK:lla tulee olla oikein mitoitettu läsnäolo, joka palvelee kumppanimaita ja hyödynsaajia parhaalla tavalla. Hu- manitaarisessa avussa Suomi painottaa avun periaatteellisuutta ja laatua. Avussa tulee painot- taä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia. Ulkoasiainhallinto osallistuu ja pyrkii vaikut-

tamaan YK80-reformia koskevaan keskusteluun ennakoivasti kaikilla relevanteilla foorumeilla. Yhteistyö ja kannanmuodostus on tiivistä Pohjoismaiden kesken ja NB8-kokoonpanossa. YK:n sivuilta voi seurata uudistuksen toteutumista ja hahmottaa miten laajasta uudistuksesta on kyse. Tällä hetkellä ei ole vielä konkreettisia ehdotuksia jäsenmaille, mutta maaliskuussa tulee paketti tarkasteluun ja tarkoitus antaa syyskuussa YK:n yleiskokouksessa päätöslauselma, johon sisältyy muutosehdotuksia.

Helena Laukko, toiminnanjohtaja, Suomen YK-liitto:

YK:lla on pitkä historia uudistusprosesseja, jotka ovat olleet useimmiten asteittaisia, kriisivetoisia ja rajattuja. Hallintoa ja rakenteita on muutettu: mm. pääsihteerin roolin vahvistaminen, rauhanrakennus, ihmisoikeusneuvosto, maa- ja aluekoordinaation tehostaminen. Vallankäytön ydin on säilynyt lähes ennallaan: turvallisuusneuvosto laajennettu v. 1965, jolloin neuvoston jäsenmäärä nostettiin yhdestätoista viiteentoista. Guterresin aikana 2017–2026 nostettiin rauha ja turvallisuus etusijalle, panostettiin Agenda 2030 toimeenpanon vauhdittamista, tavoiteltiin ketterämpää, läpinäkyvämpää YK:ta, turvaneuvostouudistus, tulevien sukupolvien huomiointi ja Global Digital Compact. Näiden kaikkien toimeenpano oli vasta alussa, kun leikkaukset ja uusi reformiaalto tuli v. 2025.

YK on tärkeä globaali toimija, joka auttaa vuosittain 70–140 miljoonaa nälkää ja sotia pakenevaa, tarjoaa ruoka-apua 90-120 miljoonalle ihmiselle, toimittaa rokotteita 45 % maailman lapsista ja turvaa rauhaa 60 000 rauhanturvaajan voimin. YK:n toiminta perustuu jäsenmaiden sitoutumiseen ja mikä on se uudistusten taso joka tyydyttää, kenen johdolla uudistusta tehdään: YK:ssa on 193 jäsenmaata ja noin 40–50 keskeistä järjestöä, (komiteat mukaan lukien yli 60), 110 000–120 000 työntekijää maailmanlaajuisesti.

YK:n perusbudjetti on 3,5 miljardia USD/vuosi, Yhdysvaltojen jäsenmaksuosuus noin 22%, Kiinan osuus noin 20%. Vuoden 2026 alussa USA oli velkaa YK:lle \$1,5 miljardia, Kiinan velka oli \$597. Velat muodostavat noin 60 % YK:n vuosibudjetista.

USA on eronnut seuraavista YK-järjestöistä: Unesco, UNRWA, Ihmisoikeusneuvosto, WHO, Pariisin sopimus (ja irrottautumassa 33 muusta YK-järjestöstä). Tämä sen vuoksi, että kestävä kehityksen tavoitteet, ilmastoasiat ja gender-kysymykset ovat ristiriidassa USA:n kansallisten intressien kanssa. Kiina on puheissaan vahva monenkeskisyyden tukija, jäsenmaksut myöhässä.

EU:lla on yhä suurempi rooli YK:ssa, samoin kuin pohjoismaisella ja NB8 -yhteistyöllä.

YK:n taluskriisi: USA:n leikkaukset ja irrottautumiset YK-järjestöistä ovat muodostaneet 20–60 % budjettivajeen, joka aiheuttanut noin 20 % vähennyksen henkilöstöön kautta linjan. Kysymysmerkkinä vielä on, tuleeko vuonna 2026 uusia leikkauksia vanhojen päälle.

YK:n uudistusprosessi etenee vauhdilla, mutta ohjelmien toimeenpano kärsii ja työnjako on epäselvää. Uudistuksen tarkoituksena on päällekkäisyyksien karsiminen ja se tarkoittaa eri asioita eri maille (esim. karsitaanko rauhanturvaoperaatioista ihmisoikeustarkkailu, ohjelmista sukupuolten tasa-arvo ja kansalaisjärjestöiltä osallistumismahdollisuudet). Suomen kehityspolitiikan kannalta oleellista on, että Suomelle tärkeät teemat ja arvopohja säilyvät: mm. ihmisoikeudet, demokratia, oikeusvaltiokehitys ja osallisuus.

Keskustelussa tuotiin esille, että naiset ja tytöt ovat Suomelle tärkeä teema läpi puoluekentän. Viimeiset 5 vuotta kehitys mennyt tässä YK:ssa väärään suuntaan. Suomella on tässä pitkä historiallinen osaaminen. Suurin huoli on se, miten käy naisten ja tyttöjen aseman jos organisaatioita yhdistetään (UNWomen+UNFPA). Rahoitus ei kuitenkaan tule lisääntymään tai säilymään samana. Myös YK:n pääsihteerin valinnalla tulee olemaan vaikutusta, tulisi olla nainen, koska näin ei ole ikinä ollut.

Väestöliitto seuraa tarkasti UNFPAn ja UNWomenin yhdistymistä. Tarvitaan YK-uudistusta, mutta järjestöjen yhdistäminen on ongelmallista, koska niiden mandaatit ovat hyvin erilaisia. Tällä hetkellä seksuaalilisäntymisterveys- ja oikeudet (SRHR) on hyvin politisoitunut ja alirahoitettu teema. Suomella on uskottavuutta sen edistämiseen sekä kokemusta ja kykyä diplomaattiaan. Kun Suomi on mukana prosessissa, tulisi turvata tasa-arvon ja SRHR:n tila, jotta niitä ei kadoteta uudistuksessa. Kysyttiin, miten Suomi osaltaan edistää velkojen takaisinmaksua (USA, Kiina). Puolalaisen näkökulmasta hallinnon normiperustaisuus ja kansainvälinen sääntöperustaisuus saa tukea YK-järjestelmältä. Tämä on erittäin tärkeää, kun kansainvälisen oikeuden eroosio on käynnissä ja YK-uudistus on keskeisessä osassa siinä, että kansainvälisiä sääntöjä noudatetaan. Kysyttiin myös, miten laajempi vallansiirto globaaliin etelään näkyy osana uudistusprosessia. Maria Suokko/ulkoministeriö vastaa: Unfpa ja UNWomen yhdistymisestä odotetaan arviota, joka valmistuu helmikuun loppuun mennessä jäsenmaille. Sen jälkeen otetaan kantaa asiaan. Mandaatteja ei saa avata, vaan ne on turvattava. Uuden järjestelyn on tuettava naisten ja tyttöjen asemaa. Globaalisti kehitysrahoitus on laskussa ja tämä tulee vaikuttamaan myös YK:hon. On selvää, että rahoitus ei jatku nykyisellä tasolla. Maakoordinaattorien veto pois maatasolta tulee vaikuttamaan humanitaariseen apuun. YK:n rooli normatiivisena toimijana on tärkeää. Globaalin etelän roolin kasvattaminen: on uusia nousevia avunantajia ja aktiivisia toimijoita, esim. Kiina ja rahoitus on tätä myöten vahvasti muuttumassa. Suomelle tärkeää globaalin etelän vahva omistajuus.

Helena Laukko/YK-liitto vastaa: YK evaluoi koko ajan omaa toimintaansa. USA:n ja Kiina rahoitusvaje ei ole uusi asia, näillä mailla velkoja on ollut aina. Perinteisesti USA:ssa republikaanihallitus jättää maksamatta ja demokraattihallitus ottaa kiinni ja maksaa. Nyt ei tällaista ole näkyvisissä, joten nyt olisi jäsenmaiden vaadittava velkojen takaisinmaksua ja poistettava äänioikeutta niiltä, jotka eivät velkojaan maksa. Turvallisuusneuvoston uudistus; toivottavasti päästään eteenpäin uudistuksissa, etelän maat haluavat kehityspainotteista agendaa.

Erik Lundberg/ulkoministeriöstä vastaa: operatiivisen toiminnan lisäksi keskeistä on YK:n normatiivinen rooli ja sen säilyttäminen on Suomelle keskeinen prioriteetti. Tasapaino kolmen pilarin välillä tulisi säilyä uudistuksenkin myötä. Haasteena on ihmisoikeuspilari, jonka rahoitus on ollut heikompi kuin muiden pilarien. Luottamuksen säilyminen YK:hon on tärkeä asia. Nuoret tulisi ottaa mukaan, koska nykyisellään YK jää nuorille etäiseksi. Suomen tapa tehdä yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa on poikkeuksellisen läheistä ja pitkäaikaista, tätä tulisi viedä lisää mukaan YK-kehikkoon. Suomen on myös oltava pöydissä, joissa päätetään asioista. Linkkejä on vahvistettava YK:n ja muiden järjestöjen välillä. Rahoitukseen vaikuttaminen tapahtuu luomalla painetta. Huomioitava on myös, että pienillä mailla on yhteisiä intressejä. EU:n roolia voidaan vahvistaa luotettavana kumppanina.

Ramses Malaty/ulkoministeriö vastaa: YK:n rahoitus on laskussa ja tämä on tosiasia. On annettava YK:n pääsihteerille vahva tuki uudistusprosessiin. EU:ssa on käynnissä keskeisiä prosesseja, mm. gender action plan ja MFF-monivuotinen rahoituskehikosta päättäminen. Keskustelussa todettiin vielä, että kun KPT on tekemässä keskustelupaperin YK-uudistusprosessista, tulisi miettiä, missä kohtaa keskustelupaperi julkaistaan, että sillä olisi vaikutusta. KPT:n keskustelupaperissa voitaisiin myös mahdollisesti huomioida hauraiden maiden kanssa tehtävä yhteistyö ja vuorovaikutus.

Maria Suokko vastaa: YK:n uudistustyölle ei ole tarkkaa aikajanaa. Kesäkuussa kuullaan YK-järjestöjen johtokuntia. Huhti-toukokuu on aktiivista työstöaikaa. Sidosryhmien osallistamista ei vielä ole suunniteltu, mutta se on tulossa. Kaikkein hauraimmassa asemassa olevat maat tulevat painottumaan ja niitä tullaan priorisoimaan. Kansainvälisellä tasolla on paljon koalitioita, jotka seuraavat YK-reformia ja näitä myös KPT:n kannattaisi seurata. Uudistusten aikataulu on tiukka. EU-kannat lyödään lukkoon kesäkuussa.

3b) Eduskuntaryhmien näkemyksiä liittyen YK:n tulevaisuuteen erityisesti globaalien kehityskysymysten ja Suomen kehityspolitiikan kannalta

Millainen YK-reformin lopputulos edistäisi parhaiten Suomen pitkän aikavälin kehitystavoitteita ja tukisi parhaiten kehittyvien maiden pyrkimyksiä kestävään kehitykseen? Mikä pitäisi muuttua, mitä tulisi säilyttää? Entä miten Suomen tulisi toimia, jotta toivottu visio toteutuisi? Sihteeristö on kerännyt kaikilta KPT:n puoluejäsensiltä kirjalliset kommentit ja ne löytyvät tämän pöytäkirjan erillisenä liitteenä.

[Täysistunnossa esitetyt kannat löytyvät erillisestä liitteestä]

4. KPT:n ajankohtaiset ja tiedoksi

- KPT:n varapuheenjohtajat ja pääsihteerit osallistuivat YK-liiton järjestämälle kansanedustajille suunnatulle tutustumis- ja tiedonkeräysmatkalle YK:n päämajaan ja Suomen pysyvään edustustoon 18.1.–22.1. Matkan aikana tavattiin kolmisenkymmentä eri tahoa YK:n reformiin, turvallisuusneuvostoon ja geopoliittiseen tilanteeseen liittyen. Pääsihteerit laati matkasta raportin KPT:n työtä ja mahdollista YK80-aiheista keskustelupaperia varten.
- *KPT:n keskustelupaperi (1/2026) "Kehitysrahoituksen kannustimia ja kompastuskiviä: Miten yritykset saadaan mukaan tuottamaan kehitystuloksia kannattavan liiketoiminnan osana?"* julkaistaan 25.2. klo 12.30–14.00 Pikkuparlamentissa. Kyseessä tiivis, tietopohjainen julkaisu suomalaisten yritysten roolista, kannustimista ja pidäkkeistä osallistua kehitysvaikutusten tuottamiseen kehittyvillä markkinoilla. Julkaisu tuotetaan ensisijaisesti poliittisen päätöksenteon tueksi, mutta sen toivotaan edistävän eri toimijoiden välistä dialogia myös laajemmin (yritykset, yksityissektorin tuki-instrumenttien hallinto, päättäjät, kansalaisyhteiskun-

nan kumppanit). Julkaisu luovutetaan ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Taviolle.

- *Pääsihteerin työpöydällä:*
 - Luonnos KPT:n evästyksiksi puolueiden (vaali)ohjelmiin. Evästys hyödyntää ja päivittää KPT:n UTP- ja KAKE-selonteon toimeenpanoon laadittua lausuntoa. Käsittely viimeistään seuraavassa KPT:n työvaliokunnassa. Käytetään jo olemassa olevia KPT:n linjauksia.
 - Sambian matkaraportti 22.11.–29.11. delegaation hyväksyttäväksi.
 - YK-matkan 18.1.–22.1. raportti
- KPT:n keskustelupaperi: *Nato, Naiset, rauha ja turvallisuus* on saatavilla englanniksi KPT:n nettisivuilta.

5. KPT:n aikataulu

- KE 25.2. klo 12.30–14.00 KPT:n keskustelupaperin *”Kannustimia ja kompastuskiviä: Miten yritysten osallistumista kehitysrahoitteiseen toimintaan voidaan edistää?”* - julkaisutilaisuus Pikkuparlamentin auditoriossa.
- TI 17.3. klo 9.45–11.15 *KPT:n työvaliokunnan kokous* (kab. Tervaleppä, Pikkuparlamentti)
- TI 14.4. klo 9.45–11.45 *KPT:n täysistunto*, aiheena Kehityspolitiikan tuloksellisuus (suuren valiokunnan sali, Pikkuparlamentti)
- TI 19.5. klo 9.45–11.15 *KPT:n työvaliokunta* (kab. Tervaleppä, Pikkuparlamentti)
- TI 9.6. klo 9.45–11.45 *KPT:n täysistunto*, aihe päätetään lähempänä ajankohtaa, sillä Suomen tukea Ukrainalle käsittelevä evaluaatio ei vielä tässä vaiheessa ole käytettävissä ja se teema siirtyy syksyille (suuren valiokunnan sali, Pikkuparlamentti)

6. Muut asiat

SAK nosti esille kysymyksen SASKin ohjelmatukipäätöksestä: asialla on SAK:n mukaan yleisempi merkitys eli voidaanko luottaa siihen, että päätöksenteossa noudatetaan Suomen kehitysyhteistyön rahoitukselle annettuja periaatteita. SAK:n mukaan ministeri Tavio ohitti periaatteet rahoituspäätösten valmistelussa. Tämä on ongelmallista kaikkien toimijoiden kannalta. Kysymys on siitä, onko ministerin toiminta ollut syrjivää tai laitonta. Oikaisupyyntö on nyt vireillä. SAK toivoo, että asiaa seurataan ja pidetään silmällä, jotta kehitysrahoitus on jatkossakin hyvin toimeenpantua ja ennakoitua. Hanna Sarkkinen/vas totesi, että KPT:n tulee tavalla tai toisella seurata asiaa. Kysymys on luottamuksen suojasta ja siitä, miten järjestöt voivat luottaa siihen, että rahoituskriteereitä noudatetaan. Katsotaan meneillä olevat prosessit loppuun ja palataan asiaan sitten. Jaana Hirsikangas/Suomen UNWomien totesi, että kannattaa Sarkkisen ehdotusta. Puheenjohtaja totesi, että on tärkeää, että avustuksista päätetään asianmukaisesti. Päätöksestä on tehty oikaisupyyntö. KPT:lle olisi relevantimpaa palata asiaan tarpeen mukaan, kun lopputulos on tiedossa. Hanna Sarkkinen/vas totesi vielä, että eduskunnankin kannalta tämä tapaus on mielenkiintoinen, johon tulisi palata, kun prosessi on päättynyt. Puheenjohtaja linjasi, että nyt ei tehdä johtopäätöksiä, vaan tarvittaessa palataan asiaan, kun viralliset prosessit ovat ohi.

7. Kokouksen päättäminen
Päsihteeri päätti kokouksen klo 11.45.